

Nagyvárad karizmatikus fősebésze, Krisár Zoltán portréja

In memoriam of the famous Groswardeiner/Oradea's chief surgeon Zoltán Krisár

dr. Kosits Lajos egyetemi magántanár

lkositsdr@gmail.com

Initially submitted March 16, 2020; accepted for publication Apr.28, 2020

Abstract

This study presents Zoltán Krisár a charismatic surgeon. After the WW2 he was the head of surgical department in Oradea/Romania. His surgical dexterity amazed everyone. A number of his innovations were introduced at the Oradea hospital. For four decades, he governed his department exemplary by the power of his personality.

Kulcsszavak: eredeti colo-oesophago plasztika, közép-Európai Mayo klinika, legnagyobb műtéti sorozat, különleges kollegialitás, igazi mentor

Keywords: original colo-esophagoplasty, Central European Mayo Clinic's largest surgical series, special collegiality, real mentor

Krisár Zoltán a Bihar megyei Kabaláspatakon született 1914 december 24-én. Középiskoláit Váradon, egyetemi tanulmányait Kolozsvárott végezte. A budapesti II. Sebészeti Klinika után, a dézsi kórházba került.

Dési m. kir. állami kórház.¹ (Tel. 25)

Igazgató-főorvos : Bakay György dr. műtősebész

Főorvosok: Sántha Ernő dr. a sugaras eljárások szakorvosa Székely Ferenc dr. gyermekgyógyász

Alorvosok: havalai Krisár Zoltán dr.

Bryson János dr. Czettele Károly dr. Hoffmann János dr. Bryson Jánosné dr.

Gondnok : Weszelovszky Endre int. számv. tan., Sl, tgj, osztr. He., bolg. He.

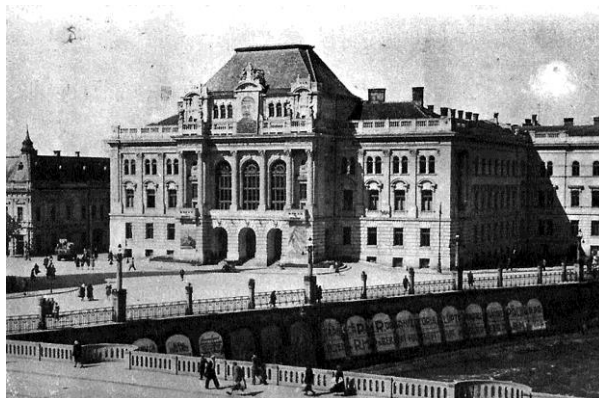
Ellenőr : Kékesi Miklós int. számtiszt

Irodatiszt: özv Geist Albertnó

Irodasegédtszt: Muszte Sándorné.

A világgést követően Váradra került sebész kézügyessége mindenkit ámulatba ejtett.

¹ Magyarország tisztii cím- és névtára - 51. évfolyam, 1944.M. kir. belügyminisztérium 164.

1. ábra Nagyvárad, anno

2. ábra Krisár kinevezése Székely Nép, 1941. július-szeptember (59. évfolyam, 147-219. szám)1941-07-12 / 156. szám 6.

3. ábra Megyei kórház, Nagyvárad

Keze alatt a Cseke Emiltől 1948-ban átvett 90 ágyas közkórházi sebészeti osztály 180 létszámúvá bővült, sőt intenzív részleggel is kiegészült.

Az általa meghonosított új műtéti eljárásoknak hosszú sora van, de ha úgy adódott, szívserüléstől, retroperitonealis cava-rupturától, zárt comissurotomiától, pericardiectomiától sem riadt vissza. Nem rajta múltott, hogy dédelgetett álma, a váradi szísebészeti 1956-ban, nem valósulhatott meg. Ha már ott volt, vérbeli sebészként, végig operálta a dicsőséges forradalom minden napját

<http://www.kaleidoscopehistory.hu>

dr. Kosits Lajos egy. m.tanár

Az ileus megoldásának világszerte elterjedt, zseniális módszeréről sem köztudott, hogy az neki köszönhető, a gyomorperforációkban osztályán alkalmazott rutin műtétek eredményessége, a lúgos nyelőcső-perforációk ellátásában oly hatékony transhiatális drenázs alkalmazása, az egyrétegű anastomosisok propagálása a sok között, osztályát a sebészet egyik közép-európai fellegvárává, a térség Mayo Klinikájává avatta.

A korszak nyugati színvonalán operált. - Noha a Román Sebész Társaság akkori elnöke, Juvara professzor, hasonlóan magyar kortársaihoz, egyenrangú társként emlegette, tudományos címek nem, annál inkább a legújabb sebészeti technikák bevezetése, osztálya méltó bel-és külföldi képvisellete motiválták. Így vált a Román Sebész Társaság vezetőségi tagsága mellett a Nemzetközi Sebész és Gastroenterológiai Társaság és közvetve a Nyelőcsősebészek Világszövetségének (ISDE) tagjává.

4. ábra az ISDE logója

Országos elismertsége jegyében, páratlan nyelőcsőpótló technikájának bemutatására egyetemi klinikákra hívták meg. Lúgos nyelőcsőszűkületek megoldásának 200-at megközelítő sorozatához Európában csak a belgrádi Gerzicé hasonlítható. Ilyen vonatkozású eredményeinek ismertetésére, nemzetközi kongresszusokon is sor került.

A tőle tanultak alapján 6 munkatársa kandidátusi, 1 az orvostudományok doktori, 2 egyetemi tanári címet szerzett.

5. ábra Műtéti tervrajz

Négy évtizeden át osztályát a példamutatás erejével kormányozta. A sebészetek lelkének számító műtőkben a betegcserék a svájci óramű pontosságával zajlottak. Fogalom volt, milyen műtősnői gárdát nevelt. Jótékony szellemisége a váradi közpórház egész működésében érezte hatását.

Első volt az egyenlők között. Pótolhatatlan volt, és ez kikezdetlenné tette.

Aki akár csak egyszer is látta őt operálni, többé nem szabadulhatott varázsától. Azok a sebész generációk jártak jól, akik tőle tanulhatták a sürgősségi hasi sebészetet, és azt a találékonyságot, amivel a szokatlan műtéti szituációkat uralni volt képes.

Emberi nagysága akkor mutatkozott meg igazán, amikor segítségét kérték. Köztudott volt, hogy megfeneklett műtét befejezésére, vagy reoperációra. Őt bármikor fel lehetett kérni.

A mindenkori kihívásokat vállalni tudó képessége emelte őt kortársai fölé.

Sorsa úgy alakult, hogy egész életét a sebészetnek szentelhette, annak testet öltött lelkiismerete volt.

Várad karizmatikus fia, mintha ma is ott lépkedne könnyed elegáns lépteivel Várad utcáin, híven szolgált közkórházi Sebészete felé.

Egykori tanítványa,

Kotsis Lajos e.magántanár

Irodalom

Magyarország tiszti cím- és névtára - 51. évfolyam, 1944.M. kir. belügyminisztérium 164.

Székely Nép, 1941. július-szeptember (59. évfolyam, 147-219. szám)1941-07-12 / 156. szám 6.

Dezső István dr.: Krisár Zoltán (1914-1990). Orvosi Hetilap. 2005.146.4.szám 177-179.